

MUNI
LAW

Dokazování v trestním řízení

Elektronické důkazy

JUDr. František Púry
Nejvyšší soud České republiky

Obsah

- Obecné otázky dokazování v trestním řízení
- Některé zásady a limity dokazování
- Jednotlivé důkazní prostředky
- Elektronické důkazy v trestním řízení
- Aktuální judikatura
- Případné dotazy a názory do diskuse

Podstata, význam a účel dokazování v trestním řízení

- Je to **postup** pro rekonstrukci, poznání a vyhodnocení minulých dějů a událostí jako podkladu
 - pro vydání určitého rozhodnutí
 - pro zajištění určitého procesního postupu
- V trestním řízení je dokazování vedle rozhodování nejdůležitější činností OČTŘ
- Dokazování v zásadě provádějí všechny OČTŘ a mohou tak činit ve všech stadiích, pokud je třeba něco prokázat
 - některé důkazy mohou opatřit a provést i strany trestního řízení
 - důkazy mohou být opatřeny a provedeny i v cizině
- **Účel** dokazování
 - zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti

Rozhodná právní úprava

- Zákon č. 141/1961 Sb., **trestní řád**, ve znění pozdějších předpisů, upravuje průběh tr. řízení
 - dokazování upraveno na různých místech trestního řádu
 - obecně v § 89 až § 118 TŘ
 - jinak též např. v § 2, § 88, § 88a, § 158, § 164, § 207 až § 215, § 263 odst. 6, 7 TŘ
- právní úprava je velmi různorodá co do podrobností i z hlediska moderního pojetí, např.
 - v § 88 odst. 1 věta čtvrtá TŘ poměrně archaická formulace
 - v § 7b, § 85b odst. 12, § 52a, § 78 odst. 2, § 111a TŘ se respektuje nynější stav techniky
- nyní práce na novém trestním řádu

Rozhodná právní úprava

- **Jiné právní předpisy** související s opatřováním nebo prováděním některých důkazů, např.
 - Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.)
 - zejména čl. 36 odst. 1, čl. 37, čl. 38 odst. 2 a čl. 40 odst. 4
 - Úmluva o ochraně lidských práv a svobod (č. 209/1992 Sb.)
 - zejména čl. 5, 6 a 8
 - zákon o znalcích a tlumočnících (od 1. 1. 2021 nová pr. úprava)
 - zákon o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech
 - zákon o elektronických komunikacích
 - zákon o některých službách informační společnosti
 - zákony ukládající mlčenlivost

Některé základní pojmy

– Dokazování

- zákonem upravený postup pro opatřování, provádění, použití a hodnocení důkazů

– Důkaz

- poznatek o dokazované skutečnosti důležité pro trestní řízení získaný z důkazního prostředku

– Důkazní prostředek

- procesní činnost OČTŘ nebo stran směřující k získání důkazu z pramene (nositele) důkazu, nástroj k opatření důkazu

– Pramen důkazu

- nositel informací o dokazované skutečnosti, z něhož se za použití důkazního prostředku činí důkaz jako poznatek o dokazované skutečnosti

Rozdělení důkazů

- Podle vztahu k předmětu obvinění
 - usvědčující
 - vyvíňující (ospravedlňující)
- Podle vztahu pramene zpráv o dokazované skutečnosti k této skutečnosti
 - původní (bezprostřední)
 - odvozené (prostředné)
- Podle vztahu k dokazované skutečnosti (tj. k závěru, který z nich dovozuje OČTŘ)
 - přímé
 - nepřímé
- Mohou být v různých kombinacích

Subjekty dokazování

– Orgány činné v trestním řízení

- určují předmět a rozsah dokazování
- vyhledávají, zajišťují, provádějí, prověřují a hodnotí důkazy
- umožňují stranám předložit a/nebo provést důkazní prostředek

– Strany trestního řízení

- mají právo navrhnout, opatřit a někdy i provést důkaz
- někdy samy poskytují důkaz (výpověď obviněného nebo poškozeného)
- důkaz nelze odmítnout jen proto, že ho neopatřil OČTŘ

– Jiné osoby

- znalec může navrhnout provedení důkazů
- osoba, která má doličnou věc, ji musí předložit a vydat

Předmět a rozsah dokazování v trestním řízení – obecně

– Předmětem dokazování jsou

- okolnosti důležité pro rozhodnutí ve věci samé
skutečnosti naplňující znaky stíhaného trestného činu
jiné okolnosti (o trestu, o náhradě škody a nemajetkové újmy apod.)
- okolnosti důležité pro postup v řízení
- okolnosti, které vedly ke spáchání trestného činu nebo umožnily jeho spáchání

– Rozsah dokazování

- nezbytný pro prokázání toho, co je předmětem dokazování
- různý podle toho, co je třeba v konkrétní procesní situaci dokazovat a kdo provádí dokazování, a podle stadia tr. řízení
- posuzuje si každý OČTŘ samostatně podle svých potřeb a povinností v daném trestním řízení

Předmět a rozsah dokazování v trestním řízení – obecně

- Předmětem dokazování **nejsou**
 - okolnosti, které se podle obecné lidské zkušenosti považují za pravdivé (např. posloupnost dnů v týdnu, existence letního času)
 - okolnosti, o nichž bylo rozhodnuto způsobem závazným i pro trestní řízení (§ 9 odst. 2 TŘ), např. o rozvodu manželství
 - právní normy České republiky a právní normy Evropské unie platné na území České republiky
 - skutečnosti, které v určitých případech strany považují za nesporné nebo ohledně nichž se neprovádí dokazování (§ 206c odst. 6, § 206d TŘ)
- Některé **zvláštnosti**
 - trestní právo neakceptuje tzv. notoriety (§ 121 OSŘ)
 - je třeba dokazovat obsah práva cizího státu
 - dokazování se neprovádí v řízení před soudem o schválení dohody o vině a trestu (§ 206b odst. 3, § 314q odst. 5 TŘ)

Předmět a rozsah dokazování v trestním řízení – konkrétně

– Podle § 89 odst. 1 TŘ se v nezbytném rozsahu

dokazuje

- zda se stal skutek, v němž se spatřuje trestný čin
- zda skutek spáchal obviněný (a z jaké pohnutky)
- okolnosti ovlivňující povahu a závažnost činu
- okolnosti pro posouzení osobních, rodinných, majetkových a jiných poměrů pachatele
- okolnosti pro stanovení následku trestného činu, výše škody a bezdůvodného obohacení
- okolnosti, které vedly nebo umožnily spáchání trestného činu
- okolnosti důležité pro postup v trestním řízení

Důkazní prostředky v trestním řízení

- **Demonstrativní výčet** v § 89 odst. 2 TŘ
 - výpověď obviněného (§ 90 až § 95 TŘ)
 - výpověď svědka (§ 97 až § 104 TŘ)
 - znalecký důkaz (§ 105 až § 111 TŘ)
 - věcné a listinné důkazy (§ 112 TŘ)
 - ohledání (§ 113 až § 115 TŘ)
 - zvláštní způsoby dokazování (§ 104a až § 104e TŘ, § 111a TŘ)
 - další důkazní prostředky výslovně neuvedené
 - identifikace osob podle DNA, pachové stopy, elektronické důkazní prostředky

Důkazní prostředky v trestním řízení

– Dokazování v trestním řízení

– **standardní** důkazní prostředky

výpověď obviněného, výpověď svědka, posudek znalce, věci a listiny důležité pro trestní řízení

– **zvláštní** důkazní prostředky a postupy

odposlech a záznam telekomunikačního provozu, zjištění údajů o telekomunikačním provozu, úřední záznam o podaném vysvětlení, prohlídka osobní, domovní, jiných prostor a pozemků, zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování, vydání a odnětí věci atd.

zvukové, obrazové a jiné záznamy získané při použití operativně pátracích prostředků

konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce, prověrka na místě

– **operativní prostředky** (podle zákona o policii a dalších)

slouží zejména k opatření důkazních prostředků
zpravidla je nelze použít k dokazování

Důkazní prostředky v trestním řízení

- Za důkaz může zásadně sloužit **vše, co může přispět k objasnění věci** (§ 89 odst. 2 TŘ)
 - k prokázání určité skutečnosti lze použít jakýkoli vhodný důkazní prostředek
 - jsou stanoveny některé výjimky (např. u znaleckého posudku)
- **Nepřípustné** jsou důkazy získané nebo provedené nezákonně, resp. jinak než stanoveným způsobem
- Zákon však neobsahuje ucelený výčet toho, co se označuje za tzv. vylučovací klauzule (zatím ponecháno judikatuře)
 - jen na několika místech je uvedena nepřípustnost
 - § 88 odst. 1, § 89 odst. 3, § 111a, § 158d odst. 1, § 212 odst. 2 TŘ
 - někde je naopak stanoveno, za jakých podmínek je důkaz použitelný
 - § 88 odst. 6, § 158 odst. 6, § 158b odst. 3, § 158d odst. 10, § 211, § 314d odst. 2 TŘ

Některé ústavní limity dokazování

- Nesprávná realizace důkazního řízení může způsobit porušení **práva na spravedlivý proces**
- Dodržení principu rovnosti stran („rovnost zbraní“)
- Nelze bezdůvodně opomenout důkazní návrhy stran;
důkaz nemusí být opatřen a proveden jen tehdy,
 - nemá-li vztah k dokazované skutečnosti
 - nemá-li vypovídací potenci
 - byl-li k dokazované skutečnosti již opatřen dostatek jiných důkazů

Některé zásady dokazování

– Obecné zásady

- presumpce nevinu a z ní vyplývající pravidlo „in dubio pro reo“
obviněný není povinen prokazovat svou nevinu
orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) jsou povinny prokazovat vinu (mají tzv. důkazní břemeno)
- nutnost dodržet řádný zákonný proces
dodržet obecná pravidla dokazování
respektovat zvláštní pravidla pro některé důkazní prostředky

– Zvláštní zásady pro dokazování

- vyhledávací
- ústnost a bezprostřednost
- volné hodnocení důkazů
- zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností a v rozsahu potřebném pro rozhodnutí

Fáze procesu dokazování

- **Vyhledávání** důkazů, resp. pramenů důkazů
 - úředním postupem OČTŘ
 - z iniciativy stran
- **Provádění** a procesní **zajištění** důkazů
 - opatření informací z pramene důkazů a jejich zachycení k dalšímu využití (protokol, obrazový a zvukový záznam apod.)
 - prostřednictvím důkazních prostředků z pramenů důkazů
- **Prověrka** důkazů
 - zjištění kvality, spolehlivosti a bezpečnosti zpráv z pramene důkazů
- **Hodnocení** důkazů

Hodnocení důkazů

- Vyvrcholení procesu dokazování
- Stanovení **důkazní moci** každého důkazu a vyvození skutkových závěrů z něj, a to z hlediska
 - závažnosti důkazu a jeho upotřebitelnosti pro zjištění skutkového stavu
 - zákonnosti důkazu, tj. dodržení stanovených pravidel při opatřování a provádění důkazu
 - pravdivosti důkazu a jeho věrohodnosti, tj. souladu se skutečným stavem

Výpověď obviněného

- **Dvojí význam** výpovědi obviněného:
 - důkazní prostředek ke zjištění skutkového stavu
 - prostředek obhajoby obviněného
- Obviněný může kdykoli a z jakýchkoli důvodů (nebo bez důvodů) **odmítnout vypovídat**
 - vždy však má **právo vypovídat**, i když to předtím odmítl
 - nevypovídá-li obviněný, není to důkazem jeho viny
- **Není trestně odpovědný za křivou výpověď (§ 346 TZ)**
 - může však odpovídat za některé jiné trestné činy
 - křivé obvinění (§ 345 TZ)
 - pomluvu (§ 184 TZ)
- Lze mu klást otázky, nesmí být kapciózní ani sugestivní
- Možnost obviněného nahlížet do písemných poznámek

Zákaz nutit obviněného k sebeobvinění

- Obviněného **nelze nutit** k aktivní součinnosti směřující k poskytnutí, resp. opatření důkazů, i sebeobviňujících

např. nemůže být nucen, aby sám vydal některé elektronické nosiče informací jako prameny důkazů

- Obviněný však má **povinnost** jen pasivně **strpět** získání (odejmutí) důkazů (pramenů důkazů) orgány činnými v trestním řízení

např. v rámci domovní prohlídky nebo prohlídky nebytových prostor mu lze odejmout a použít k důkazu proti němu počítač, mobilní telefon, tablet či jiný nosič informací

Výpověď svědka

- **Svědkiem** je ten, kdo svými smysly vnímal určité skutečnosti (viděl, slyšel, pozoroval) a může o nich podat informaci
může jím být i poškozený (oběť trestného činu)
osoba odlišná od (spolu)obviněného
- Svědek má **povinnost svědčit**, nejde-li o výjimky, kdy platí zákaz výslechu (§ 99 TŘ) nebo právo odepřít výpověď (§ 100 TŘ)
- Zvláštní pravidla platí
pro výslech osob mladších 18 let o určitých okolnostech (§ 102 TŘ)
v případě čtení protokolu o dřívější výpovědi svědka (§ 211 TŘ)
- Je možnost **utajení** podoby a totožnosti svědka (§ 55 odst. 2, § 101a, § 102a, § 183a TŘ)
- Platí některé odchylky, je-li svědek zároveň **obětí** trestného činu (např. § 202 odst. 6, § 212a TŘ)

Znalecký důkaz

- Znalec se přibere, je-li třeba k řešení určité otázky **odborných znalostí** (§ 105 TŘ)
- Znalecký důkaz může mít 3 podoby:
 - výslech znalce, resp. podání posudku do protokolu
 - písemný znalecký posudek (s obsahovými náležitostmi)
 - posudek ústavu (státní orgán, vysoká škola apod.)
- Posudek znalce může předložit i strana
 - tj. též obviněný nebo poškozený (§ 110a TŘ)
- V jednoduchých případech postačí **odborné vyjádření**
 - od znalce nebo od jiné osoby

Znalecký důkaz

- **Znalcem** může být jen osoba zapsaná v seznamu znalců pro určitý obor, případně odvětví
 - znalec – fyzická osoba
 - znalecká kancelář
 - znalecký ústav

výjimečně lze přibrat znalce ad hoc nezapsaného v seznamu znalců (§ 111 TŘ)
- Seznamy znalců vede Ministerstvo spravedlnosti do konce roku 2020 i krajské soudy
- Znalecké otázky upravuje též zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech
 - účinný od 1. 1. 2021, do té doby platí zákon č. 36/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Znalecký důkaz v souvislosti s **elektronickými důkazními prostředky**
 - zjištění a zajištění různých dat na nosičích informací
 - vyhodnocení dat a jejich interpretace

Věcné a listinné důkazy

– Věcné důkazy

- předměty, na nichž byl spáchán trestný čin, jiné věci důkazně významné

např. padělané bankovky, stopy trestného činu, počítače, mobilní telefony, jiné elektronické nosiče informací

– Listinné důkazy

- listiny významné pro trestní řízení svým obsahem

např. padělané faktury, účetnictví, smlouvy

– Důkaz se provádí zpravidla

- ohledáním věcných důkazů
- ohledáním místa činu
- přečtením listinných důkazů nebo jejich předložením k nahlédnutí do nich

Ohledání

- Koná se tehdy, jestliže mají být **přímým pozorováním** objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení
 - ohledání se týká
 - věci (včetně hmotných nosičů elektronických dat)
 - místa činu
 - fyzické osoby
 - zpravidla se k němu přibere znalec
 - zvláštní požadavky na protokol o něm
- Speciálními případy jsou
 - prohlídka těla člověka
 - jiné podobné úkony, např.
 - zkouška krve
 - odběr biologického materiálu

Vydání a odnětí věci

- Jde o **věc důležitou** pro trestní řízení (věc doličnou) podle § 77a TŘ
 - zpravidla se vydá či odejme **k důkazu** nebo **k odčerpání prospěchu** (§ 78 až § 79a TŘ)
- Není-li dobrovolně vydána, je možnost jejího **odnětí** na příkaz OČTŘ
- Platí zákaz nucení k sebeobviňování
 - podle § 78 odst. 3 TŘ
- Výjimka i podle § 78 odst. 2 TŘ
 - týká se to případů, na něž se vztahuje mlčenlivost
 - jde též o obrazový, zvukový nebo datový záznam

Vydání a odnětí věci

– Vydaná (odňatá) věc může být

ohledána OČTŘ a stranami

podrobena znaleckému zkoumání

využita k získání informací např. podle § 88a TŘ

– Další dispozice s věcí

uložení trestu propadnutí věci nebo náhradní hodnoty (§ 70 až § 72 TZ, § 19 ZTOPO)

uložení ochranného opatření zabrání věci, části majetku nebo náhradní hodnoty (§ 101 až § 104 TZ, § 26 ZTOPO)

vrácení nebo vydání věci oprávněné osobě (§ 80 a § 81 TŘ), resp. její zničení (§ 81b TŘ – např. drogy, nelegální zbraně)

Domovní prohlídka

- **Domovní prohlídka** lze vykonat v případě podezření, že v obydlí je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení (§ 82 odst. 1 TŘ)
 - takovou věcí může být i počítač nebo jiný elektronický nosič informací
- Další podmínky k provedení domovní prohlídky
 - příkaz k domovní prohlídce může vydat jen předseda senátu nebo soudce (§ 83 TŘ)
 - její výkon je upraven v § 84 až § 85b TŘ
 - je povinností všech podrobit se prohlídce (§ 85a TŘ)
- Obdobný postup při prohlídce prostor nesloužících k bydlení a veřejně nepřístupných pozemků (§ 82 odst. 2, § 83a TŘ)
 - jde např. o prostory sloužící k podnikání, sídlo podnikatele
 - též prostory sloužící k výkonu advokacie (§ 83b TŘ)

Osobní prohlídka

- **Osobní prohlídku** lze vykonat, je-li důvodné podezření, že někdo má u sebe věc důležitou pro trestní řízení (§ 82 odst. 3 TŘ)
 - např. střelnou zbraň, mobilní telefon, jiný nosič informací s důležitými elektronickými daty (USB flash paměť apod.)
- Příkaz může vydat předseda senátu nebo státní zástupce (policejní orgán) – 83b TŘ
- Výkon je upraven v § 84 až § 85a TŘ
- Je povinností každého podrobit se prohlídce (§ 85a TŘ)

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

- Podle § 88 TŘ je možný **odposlech a záznam**, jen je-li vedeno trestní řízení pro určité trestné činy
 - zločiny s horní hranicí sazby trestu odnětí svobody nejméně 8 let
 - další vyjmenované trestné činy, zejména tzv. korupční
 - jiné trestné činy, k jejichž postihu zavazuje mezinárodní smlouva
- Musí být důvodný předpoklad, že s využitím telekomunikačního provozu budou **sděleny informace důležité** pro trestní řízení
 - nelze-li tohoto účelu dosáhnout jinak nebo by bylo jeho dosažení podstatně ztížené
 - odposlech a záznam provádí Policie České republiky
 - není přípustný odposlech a záznam komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

- Další **omezující podmínky** k odposlechu a záznamu
 - jen na podkladě písemného příkazu předsedy senátu nebo soudce
 - na dobu do 4 měsíců, možnost i opětovně prodloužit vždy o další 4 měsíce, podmínka subsidiarity, vlastní odposlech provádí policie
 - odposlouchávanou osobou může být podezřelý, obviněný, ale i kdokoli jiný, nelze odposlouchávat komunikaci mezi obviněným a jeho obhájcem
 - k důkazu záznamem je nutno připojit též protokol
 - lze ho použít k důkazu i v jiné trestní věci, než v které byl odposlech a záznam pořízen
 - se souhlasem odposlouchávaného není třeba příkazu u některých trestných činů
- Možnost přezkumu zákonnosti Nejvyšším soudem (§ 88 odst. 8, 9, § 314l až § 314n TŘ)
 - bez vlivu na již proběhlé dokazování

Získání údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu

- Podle § 88a TŘ podobný režim jako při odposlechu a záznamu podle § 88 TŘ
 - rozdílný okruh trestných činů
- Jde o údaje **o již uskutečněném provozu** chráněné telekomunikačním tajemstvím nebo ochranou osobních a zprostředkovacích dat
- Lze je vyžádat jen na podkladě písemného příkazu předsedy senátu nebo soudce
- Se souhlasem uživatele není třeba příkaz
- Možnost přezkumu zákonnosti Nejvyšším soudem (§ 88a odst. 2, § 314l až § 314n TŘ)
 - bez vlivu na již proběhlé dokazování

Sledování osob a věcí

- Podmínky **sledování** jsou upraveny v § 158d TŘ
 - získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky
 - písemně povoluje
 - obvykle státní zástupce, pořizují-li se zvukové, obrazové nebo jiné záznamy (použitelné k důkazu - § 158b odst. 3 TŘ)
 - soudce, zasahuje-li se při tom do určitých práv a svobod
 - omezená doba sledování na 6 měsíců, lze ji opakovaně prodloužit o dalších 6 měsíců
 - k záznamu o sledování je třeba připojit protokol
 - povinnost provozovatelů telekomunikační činnosti a dalších osob k součinnosti při sledování

Příkaz k zajištění nebo zneprístupnění dat

- Podle § 7b TŘ lze vydat příkaz, jde-li o **data uložená** v počítačovém systému nebo na nosiči informací, která jsou důležitá pro trestní řízení
 - podle **odst. 1**, je-li třeba zabránit ztrátě, zničení nebo pozměnění takových dat, lze vydat příkaz
 - osobě, která drží taková data nebo je má pod svou kontrolou, aby uchovala data v nezměněné podobě po stanovenou dobu a učinila opatření k tomu, aby nebyla zpřístupněna informace o nařízení uchování dat
 - podle **odst. 2**, je-li třeba zabránit v pokračování nebo opakování trestné činnosti, lze vydat příkaz
 - osobě, která drží taková data nebo je má pod svou kontrolou, aby znemožnila přístup k takovým datům

Elektronické důkazy v trestním řízení

- Zákon (TŘ) nepoužívá tento pojem
- V TŘ jsou jen **některé zmínky** o prostředcích elektronické komunikace, nosičích informací a podobných možnostech, např.
 - příkaz k uchování nebo zneprístupnění dat v počítačovém systému nebo na nosiči informací (§ 7b TŘ)
 - provádění úkonů prostřednictvím videokonferenčního zařízení (§ 52a a § 111a TŘ)
 - některé zvláštní způsoby protokolace (§ 55a a § 55b TŘ)
 - elektronická podoba podání (§ 59 odst. 1 TŘ)
 - doručování elektronických písemností do datové schránky (62 odst. 1 TŘ)
 - hmotný nosič obsahující obrazový, zvukový nebo datový záznam, na který se nevztahuje ediční povinnost (§ 78 odst. 2 TŘ)
 - nosič informací jako listina odlišná od písemnosti v souvislosti s prohlídkou prostor advokáta (§ 85b odst. 12 TŘ)
 - zvukové, obrazové a jiné záznamy jako přípustné důkazy získané operativně pátracími prostředky (§ 158b odst. 3 TŘ)

Elektronické důkazy v trestním řízení

- Lze je získat a využít na podkladě **různých úkonů a postupů** v trestním řízení
 - vydání a odnětí věci, domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků, osobní prohlídka
 - příkaz k uchování nebo zneprístupnění dat v počítačovém systému nebo na nosiči informací
 - ohledání věci
 - posudek znalce, odborné vyjádření
 - získání údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, sledování osob a věcí
- V praxi využívá i kombinace více institutů, aby byl zajištěn potřebný standard ochrany určitých informací a soukromí
 - např. při zjišťování obsahu e-mailové komunikace se používají v kombinaci instituty podle § 88 a § 158d odst. 2,3 TŘ

Elektronické důkazy v trestním řízení

- Novela TŘ a/nebo nový trestní řád

- snaha o výslovnou **úpravu elektronických důkazních prostředků**, jejich opatření, zajištění a provádění definice elektronického důkazu (poměrně obtížná)

postup při opatřování, zajišťování a provádění elektronických důkazů

určitá obdoba provedení věcných důkazů
předložení k nahlédnutí, seznámení s obsahem, přehrání

vyjádření zvláštností elektronických důkazů – zpřístupnění jejich obsahu podle jejich povahy v podobě vnímatelné lidskými smysly přehráním, promítnutím nebo jiným vhodným způsobem

Aktuální judikatura k dokazování

- **Doplňuje** a **interpretuje** rozhodnou právní úpravu
- Vymezuje některé limity přípustnosti důkazů
- Jde zejména o judikaturu
 - Nejvyššího soudu
 - Ústavního soudu
 - Evropského soudu pro lidská práva
- Někdy se na základě judikatury změnila i pozitivní právní úprava

Aktuální judikatura k dokazování

- Rozhodnutí NS pod **č. 7/2008 Sb. rozh. tr.**
(usnesení sp. zn. 5 Tdo 459/2007):
 - k důkazu lze použít i zvukový záznam telefonického rozhovoru pořízený soukromou osobou bez vědomí a souhlasu osoby, jejíž hlas byl zaznamenán
 - na opatření takového důkazu se nevztahuje ustanovení § 88 TŘ, a to ani analogicky
 - je však třeba respektovat právo na soukromí ve smyslu čl. 8 EÚLP, čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 LPS

Aktuální judikatura k dokazování

- Rozhodnutí NS pod **č. 22/2010 Sb. rozh. tr.** (usnesení sp. zn. 3 Tdo 593/2009):
 - k důkazu je použitelný obrazový záznam z kamerového systému, který poškozená osoba instalovala před svůj dům k identifikaci toho, kdo poškozoval její majetek
 - překážkou není, že instalace kamerového systému nebyla oznámena Úřadu na ochranu osobních údajů
 - přípustnost tohoto důkazu je třeba zvažovat i s ohledem na ochranu soukromí a nedotknutelnost osoby (čl. 8 EÚLP, čl. 7 a 10 LPS)
 - potvrzeno usnesením ÚS sp. zn. IV. ÚS 2425/09 (pod č. 4 ve svazku 56 Sb. nálezů a usnesení ÚS)

Aktuální judikatura k dokazování

- Stanovisko TK NS pod **č. 35/2015 Sb. rozh. tr.** (sp. zn. Tpjn 306/2014):
 - obsáhlý výklad postupu podle § 85b TŘ
 - upřesnění některých podmínek k provádění domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, pokud se zde mohou nacházet listiny s informacemi podléhajícími mlčenlivosti advokáta
 - řešení určitých souvislostí s úložišti elektronických dat a s možností nakládání s dokumenty v elektronické podobě

Aktuální judikatura k dokazování

- Stanovisko pléna NS pod **č. 1/2017 Sb. rozh. st.**
(sp. zn. Plsn 1/2015)
 - obsáhlý výklad k elektronickým podáním v civilním i trestním řízení
 - souvislosti s elektronickým podpisem
 - podání prostřednictvím datové schránky a jeho podpis
 - problematika podání prostřednictvím e-mailu
 - doručování soudu do datových schránek fyzických a právnických osob

Aktuální judikatura k dokazování

- Rozhodnutí pod **č. 46/2018 Sb. rozh. tr.**
(rozsudek VS v OL sp. zn. 6 To 62/2017):
 - obrazový záznam pořízený průmyslovou kamerou, kterou policie instalovala na místě veřejnosti přístupném k tomu, aby předcházela nebo odstranila ohrožení veřejného pořádku,
 - je použitelným důkazem v trestním řízení vedeném o trestném činu, který byl takto zaznamenán
 - takový záznam by byl nepřípustným důkazem, jen kdyby policie instalováním kamery obcházela ustanovení trestního řádu o operativně pátracích prostředcích a podmínkách jejich použití podle § 158b až § 158f TR

Aktuální judikatura k dokazování

- Usnesení NS **sp. zn. 8 Tdo 557/2020**:
 - TŘ neobsahuje výslovnou úpravu, nejbližší má k provedení věcného důkazu
 - snaha vyjádřit se k provedení důkazu obrazovým a zvukovým záznamem
 - takový důkaz se provede přehráním, promítnutím nebo jinak zobrazí
 - neschváleno k uveřejnění ve Sb. rozh. tr., nedostatečně odůvodněno
- Usnesení NS **sp. zn. 7 Tdo 865/2020 a sp. zn. 8 Tdo 647/2020**:
 - řešena mimo jiné problematika sledování osob a věcí (§ 158d TŘ)
 - připuštěna možnost použít záznam pořízený při sledování a připojený protokol k důkazu i v jiné trestní věci, než v které bylo sledování povoleno (soudcem) podle § 158d odst. 2, 3 TŘ (při zásahu do některých významných práv a soukromí)

Aktuální judikatura k dokazování

- Rozhodnutí NS pod **č. 32/2018 Sb. rozh. tr.**
(usnesení sp. zn. 5 Tdo 1085/2017):
 - neoprávněné zkopírování cizích dat na vlastní nosič informací jako trestný čin podle § 230 odst. 2 písm. a) TZ
- Rozhodnutí NS pod **č. 5/2016 Sb. rozh. tr.**
(usnesení sp. zn. 8 Tdo 109/2014):
 - řešení některých otázek přípustnosti důkazu odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu (§ 88 TŘ)
- Rozhodnutí NS pod **č. 37/2017 Sb. rozh. tr.**
(usnesení sp. zn. 8 Tdo 1404/2016):
 - použitelnost odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu k důkazu v jiné trestní věci, než v které byl nařízen

Aktuální judikatura k dokazování

- Rozhodnutí NS pod **č. 23/2020 Sb. rozh. tr.**
(usnesení sp. zn. 8 Tdo 266/2017):
 - řešení trestné činnosti spáchané neoprávněným přístupem k počítačovému systému a nosiči informací (§ 233 odst. 2 TZ)
 - zneužití přístupu do cizí datové schránky k podepsání dokumentů, na jejichž podkladě se pachatel obohatil
- Rozhodnutí NS **č. 38/2020 Sb. rozh. tr.**
(usnesení sp. zn. 4 Tdo 1591/2019):
 - možnost vydání příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 88a TŘ) i do budoucna v odůvodněných případech

Aktuální judikatura k dokazování

- Nález Ústavního soudu **sp. zn. II. ÚS 2806/08** (č. 15, svazek 56 Sb. nálezů a usnesení ÚS):
 - ani veřejný prostor kanceláře vedoucího odboru městského úřadu nepostrádá soukromí a požívá určité ochrany
 - proto případný odposlech telekomunikačního provozu (§ 88 TŘ) nebo sledování osob a věcí (§ 158d TŘ) musí být odůvodněny dostatečným podezřením ze spáchání určitého trestného činu konkrétní (odposlouchávanou, resp. sledovanou) osobou

Aktuální judikatura k dokazování

- Nález Ústavního soudu **sp. zn. I. ÚS 3038/07** (č. 46, svazek 48 Sb. nálezů a usnesení ÚS):
 - odposlech telefonů veřejnou mocí musí být výjimečným institutem, pokud stejného účelu nelze dosáhnout bez zásahu do soukromí
 - tzv. zpravodajské zákony stanoví mírnější podmínky k odposlechu telekomunikačního provozu, proto záznamy takových odposlechů nelze použít v trestním řízení
 - poukaz i na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, která vyžaduje dostatečnou ochranu základních práv a soukromí